

راهکارهای وفاداری زوجین به کانون خانواده

آرزو آلبوغیش^۱

چکیده

وفاداری به معنای درستی و صداقت و به سر بردن عهد و پیمان است که با توجه به آیات قرآن و احادیث معصومین وفای به عهد (وفاداری) بسیار پسندیده واقع شده است. وفاداریدر زندگی مشترک و روابط زناشویی موجب خوشبختی خانواده و آرامش خاطر افراد خانواده می شود. بی وفایی بین زوجین فراتر از ارتباط برقرار کردن با جنس مخالف به صورت پنهانی است. رازداری ، صداقت ، انجام وظایف همسری و ... از مصداق های وفاداری در زندگی مشترک هستند اعتماد و وفاداری رابطه ی نزدیکی باهم دارند به گونه ای که با کشف خیانت و بی وفایی یکی از طرفین رابطه ، اعتماد او نیز نزد شریک زندگی اش خدشه دار می شود و این بی اعتمادی و بی وفایی آسیب هایی را به بار میآورند که ممکن است تا مدت های طولانی قابل ترمیم نباشند .

کلیدواژه : خانواده ، وفاداری ، عهد و پیمان .

^۱ سطح دو ، مدرسه علمیه کوثر خرمشهر ، Arezooalboghobeish@gmail.com

مقدمه

خانواده اصلی ترین و مهم ترین بخش جامعه است که حفظ و استحکام آن باعث نجات فرد و جامعه از تباهی می شود. زمانیکه زن و مرد با یکدیگر ازدواج می کنند و تشکیل خانواده می دهند ، باید عوامل بسیاری را برای حفظ این خانواده تشکیل شده رعایت کنند. یکی از راه هایی که کانون گرم خانواده را استحکام می بخشد و از فروپاشیدن آن جلوگیری می کند وفاداری بین زوجین است.

از پژوهش های قبلی که در این زمینه صورت گرفته می توان به کتاب « آسیب شناسی وفاداری در زندگی زناشویی » اثری از روان شناس خانواده « دیوید سالترمن » اشاره کرد . در این کتاب فرایندهای کشف بی وفایی ، علل و پیامد های آن نگاشته شده و در مورد چگونگی وفادار بودن زوجین به یکدیگر سخنی به میان نیامده است . در مقاله پیش رو راه هایی برای وفاداری زوجین به کانون خانواده با استناد بر آیات و روایات و هم چنین علم روانشناسی معرفی شده است . با توجه به اهمیت حفظ و استحکام خانواده ، در این نوشته سعی کردیم وظایف هر یک از زوجین در مقابل یکدیگر در حوزه وفاداری را یادآور شویم و آن جایی که بی وفایی و خیانت امروزه بسیاری از خانواده ها را تباه کرده و فساد اجتماعی به تبع این بی وفایی ها گسترش یافته ؛ در این مقاله آثار و نتایج مثبت وفاداری و آثار و نتایج شوم بی وفایی در زندگی مشترک را بحث کردیم .

سوال اصلی :

راه کارهای وفاداری زوجین به کانون خانواده کدامند؟

مفهوم شناسی

خانواده

خانواده در لغت معنای ، خاندان ، دودمان ، اهل خانه ، زن و فرزند فامیل می باشد و به مجموع کسانی که در یک خانه زندگی می کنند خانوار اطلاق می شود.^۱

و از نظر اصطلاحی نهادی است که بر پایه ازدواج مرد و زن شکل می گیرد و با تولید مثل ، توسعه می یابد این نهاد، اساس سازندگی شخصیت انسان و مهمترین عامل تکامل جامعه بشر است.^۲

^۱ عمید ، فرهنگ عمید ، ص ۴۷۴.

^۲ Narjes-s3.kosarblog.ir

وفاداری

وفاداری در لغت به معنای صادق و صمیمی بودن در دوستی ، زناشویی یا خدمت به مردم است و شخص وفادار کسی است که در این سه مورد بیان شده صادق و صمیمی باشد^۱ وفادار اصطلاح به معنای به جا آوردن وعده و به سر بردن دوستی می باشد. وفاداری ویژگی غریزی ای است که در همه جانوران وجود دارد.

عهد و پیمان

عهد در لغت به معنای تعهد داشتن نسبت به امری است و فرق بین عهد و میثاق آن است که میثاق توکید همان عهد است.^۲ اصل عهد نگهداری و مراقبت و مراعات دائم و پیگیری است که از شخص در مورد چیزی به عمل آید و چیمان را از آن جهت عهد می گویند که لازم المراعات است.

خانواده اصلی ترین نهاد جامعه

خانواده از ابتدای تاریخ تاکنون به عنوان اصلی ترین نهاد اجتماعی ، زیربنای جوامع و خواستگاه فرهنگ ها ، تمدن ها و و تاریخ بشر بوده است . پرداختن به این بنای مقدس و بنیادین و هدایت آن به جایگاه واقعی اش همواره سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی و غفلت از آن موجب دور شدن از حیات حقیقی و سقوط به ورطه ی نابودی می شود .

اسلام به عنوان مکتبی انسان ساز بیشترین توجه را به والایی خانواده دارد از این رو این نهاد مقدس را کانون تربیت می شمارد . نیک بختی و بدبختی جامعه انسانی را نیز به صلاح و فساد این بنا وابسته می داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای عاطفی و معنوی انسان از جمله دستیابی به آرامش بر می شمارد.^۳

اهمیت تشکیل و تحکم بنیان خانواده

تأکید بیش از حد دستورات دینی بر رعایت جزئی ترین برنامه های حیات دنیوی و برنامه ریزی برای استفاده کامل از امکانات و استعداد های فطری در جهت تأمین رفاه مادی و معنوی در زندگی از جمله توجهات اساسی دین است .

^۱ معین ف فرهنگ فارسی معین ، ص ۳۴۷۸.

^۲ حسینی دشتی ، معارف و معاریف ، ص ۴۰۲۰.

^۳ Basirat.ir

تجلی حیات طیبه که قرآن بدان اشاره می کند «مَنْ عَمَلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» (هرکس از مرد یا زن کار شایسته ای کند و مؤمن باشد قطعاً او را با زندگی پاکیزه ای حیات بخشیم)

آگاه سازی افراد جامعه نسبت به اهمیت تشکل خانواده و جایگاه آن در آینده ی فرد و اجتماع بسترسازی برای تسریع ازدواج جوانان ، کمک به رفاه نسبی اقتصاد خانواده و جلوگیری از عوامل آسیب زننده به بنیان خانواده، وضع قوانین متناسب ، تلاش در جهت آموزش اعضای خانواده و از جمله مسئولیت های حاکمیت در قبال این نهاد مقدس است.^۱

پس آگاهی فرد از اهمیت تشکل خانواده باید هدف از آن را برای خود مشخص کرده و در راستای تحکیم بنیان خانواده تلاش کند .

هدف اصلی ازدواج و تشکل خانواده یک انسان دیندار باید این باشد که باتعاون و همکاری همسرش بتواند نفس خویش را از گناهان و بدیها و اخلاق زشت تهذیب نماید و با عمل صالح و اخلاق نیک پرورش دهد تا به مقام شامخ انسانیت و تقرب به خدا نائل گردد و همسر شایسته و خوب و موافق برای رسیدن به چنین هدف مهمی ضرورت دارد.^۲

بنابراین تشکل خانواده هم در سعادت دنیوی و اخروی انسان و هم در حوزه فردی و اجتماعی او نقش بسزایی دارد . در مطلب پیش رو قصد داریم یکی از موارد تحکیم بنیان خانواده را مورد بررسی قرار دهیم .

وفاداری ؛ یکی از عوامل تحکیم بنیان خانواده

وفاداری و حفظ تعهد یک ویژگی انسانی است که در کلیه ارتباطات انسانی (مثل ارتباطات کاری و غیره) و مهمتر از همه روابط زناشویی باید به آن توجه شود. پرورش چنین خصلت انسانی بستگی به شخصیت و تربیت شخص دارد و چیزی نیست که بتوان آن را به کسی در چند جمله آموزش داد. بلکه باید سیر پرورش شخصیت هرانسانی به تکامل برسد.^۳

معنا شناسی وفا

^۱ masjed.ir

^۲ امینی ، ابراهیم ، همسر داری ، ص ۲۳

^۳ beytoote.com

وفا در لغت نامه ها در معانی وعده به جای آوردن و به سر بردن دوستی و عهد و سخن به کار می رود. وفا به معنای پیمان و پایداری در آن است. یکی دیگر از واژه هایی که در تعامل وفا قرار دارد جفا است. عالمان اخلاق نیز در معنا شناسی واژه وفا از تقابل معنایی وفا با جفا بهره جسته اند. مرجحوم نراقی می نویسد « در علم اخلاق اسلامی آمده است که چند وفا جفاست و آن قطع محبت دیگران یا بعضی از لوازم آن در ایام زندگانی شخص یا بعد از مرگ او نسبت به فرزندان و دوستانش است. از آثار وفا این است که شخص از جدایی و مفارقت محبوب بسیار بی تاب می شود و سخنان مردم را علیه او نمی شنود و دوست او را دوست و دشمن او را دشمن دارد »
بنابراین وفاداری زوجین به معنای التزام در پیمان زناشویی و پایداری در همبستگی عاطفی و جنسی است.^۱

وفاداری زوجین در زندگی مشترک

وفاداری در رابطه زناشویی فراتر از صرفاً رابطه برقرار نکردن با زن یا مردی دیگر است وفاداری حقیقی یعنی این که با همسران کاملاً یکی و متحد شوید.
زمانی که شخص خود را در چارچوب ازدواج و خانواده قرار می دهد باید پایبند یکسری تعهدات اخلاقی گردد و خود را ملزم به رعایت تعهدات خاصی نماید و در این راه باید بسیاری از رفتارها و حتی پشم و گوش و قلب خود را مهار زند تا مبدا دچار لغزش شود و باید در این راه خود را تربیت کند و در اصل هنگامی که به آن نوع از تربیت رسید باید اقدام به ازدواج نماید. زیرا کوچکترین لغزش و خطایی می تواند بی وفایی شمرده گردد که در قاموس زناشویی این گناهی است نابخشدنی که پایه و اساس زندگی را ویران می کند.^۲

وفاداری به همسر یعنی چه ؟ (وظایف زنان و مردان نسبت به یکدیگر)

الف) وفاداری یعنی با مرد دیگری گرم نگیرید : هرگونه رفتاری که فراتر از یک تعامل ساده بین شما و فرد دیگری از جنس مقابلتان باشد ، مصداق بی وفایی و خیانت است و صرفاً بی ضرر بودن این نوع ارتباط و تعامل با جنس مخالف توجیه کننده رفتار شما نیست.^۳

^۱ نقیبی ، زمانی «نقش وفاداری در اعتماد آفرینی و راهبرد های توسعه آن در نهاد خانواده با رویکرد به آیات و روایات» ، ص ۹.

^۲ Namnak.com

^۳ نساء ، ۳۴

زمانی دیگر محول کنید. آقایانی که تازه از محل کار به منزل بازگشته اند، خسته از کار روزانه هستند و از نظر روانی نیاز به آرامشی کوتاه دارند. به آن ها فرصت بازیابی روانی شان را بدهید. در غیر این صورت اگر همه حرف ها را همان لحظه اول با او مطرح کنید همسرتان به طور ناخودآگاه احساس خطر می کند. این احساس ترس و دلشوره را با دادو فریاد زدن برسر شما تخلیه می کند.

ب) شنونده خوبی باشید

تلاش کنید شنونده خوبی برای حرف های توام با اضطراب ها و نگرانی های همسرتان باشید. همسرتان وقتی ببیند که برای عمیق ترین مشکلات پیش رو می تواند به شما اعتماد کرده و از دغدغه هایش سخن بگوید، به شما اعتماد می کند در نتیجه همیشه برای صحبت نزد شما خواهد آمد.

ج) قضاوت گری نکنید

به خاطر هیچ رفتاری حتی بدترین رفتارهای همسرتان او را قضاوت نکنید سعی کنید همیر خود را در آن موقعیت خاص تصور کنید و خود را جای او بگذارید آن زمان است که شما می توانید راحت تر از قبل همسرتان را درک کنید. در دین اسلام نیز به صراحت به دوری از قضاوت کردن اشاره شده است.

در قرآن آمده است: ای کسانی که ایمان آورده اید! از بسیاری از گمان ها بپرهیزید، چرا که بعضی از گمان ها گناه است و هرگز در کار دیگران تجسس نکنید و هیچ یک از شما دیگری را غیبت نکنید، آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد؟ (به یقین) همه شما از این امر کراهت دارید. تقوای الهی پیشه کنید که خداوند توبه پذیر و مهربان است!

هیچ کس از درون انسان ها و نیت آنها جز خدا آگاه نیست پس این پروردکار عالم است که می داند در دل هر شخص چه می گذرد نه ما! بنابراین قضاوت و داوری هم مختص اوست و ما باید از این کار نا شایست خود پرهیز کنیم و همه چیز را به خدا بسپاریم.^۱

اهمیت وفاداری در روایات

علامه مجلسی از کتاب امالی شیخ طوسی روایتی نقل می کند که امام صادق (ع) از پدرشان نقل می کنند که پیامبر (ص) فرمودند «أَقْرَبُكُمْ مِنِّي غَدًا فِي الْمَوْقِفِ أَصْدَقُكُمْ فِي الْحَدِيثِ وَ أَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ...»

نزدیکترین شما به من در موقف قیامت کسی است که راست گو، تر، امانت دار تر، و با وفاترین به پیمان باشد. در این روایت پیامبر اکرم از عنصر قرابت در موقف قیامت برای ترغیب به وفاداری بهره جسته است. لذا پای بندی به پیمان ها از مولفه های مهم پیوستگی به بنی اکرم (ص) تلقی می شود. امام علی (ع) می فرمایند: «إِنَّ الْوَفَاءَ تَوْأَمُ الصِّدْقِ وَ مَا عَرَفَ جَنَّةَ أَوْفَى مِنْهُ»

«به راستی که وفا همزاد راستگویی است و سیری نگهدارنده تر از آن نمیشناسم» در این روایت وفا عینیت بخشی و عملی ساختن تعهد و از معیارهای صداقت به شمار آمده است. از آن جایی که ازدواج نوعی تعهد و پیمان است و وفای به عهد و پیمان شرط وفاداری بین زوجین (بلکه همه روابط فردی و اجتماعی) می باشد از این رو سخنانی را از معصومان (علیه السلام) درباره اهمیت وفای به عهد و پیمان در این نوشته یادآور می شویم. امام علی (ع) می فرمایند:

"وفای به عهد از نشانه های مردم متدین است"
"بپرهیز ای اینکه به مردم وعده بدهی و تخلف کنی.. زیرا (تخلف از وعده) موجب خشم خدا و مردم خواهد شد، چنانکه قرآن می فرماید "نزد خدا بسیار خشم آور است که بگوید چیزی را که به آن عمل نمی کنید"^۱

"کسی که عهد و پیمان خود را رعایت نکرد، به خدای سبحان یقین نیاورده است"
"همانا عهد و پیمان ها گردن بندهایی هستند در گردن ها تا روز قیامت، کسی که پیوند آن ها را نگه دارد (وفای به عهد کند) خداوند او را به مقصود می رساند و کسی که آن عهد ها را بشکند خداوند او را به خودش واگذارد"
امام علی (ع) می فرمایند:

"سه چیز است که خداوند به هیچکس اجازه تخلف از آن را نداده است: ادای امانت در مورد هرکس خواه نیکوکار باشد یا بدکار، وفای به عهد درباره هرکس خواه نیکوکار باشد یا بدکار، و نیکی به پدر و مادر خواه نیکوکار باشد یا بدکار"

^۱ www.taghribnews.com

وفاداری از دیدگاه فقهی و اسلامی

اصل وفاداری یکی از اصول تحکیم خانواده است تعهد متقابل زوجین در اخلاق حسبی مدنظر است اینگونه که از بیگانگان چشم پیوشند و نیازهای خود را در چارچوب خانواده و در کنار همسر خویش ارضاکند نقض اصل وفاداری در امور جنسی، جامعه را آلوده می کند زمانی که جامعه آلوده شود، خانواده هم در معرض انحلال قرار می گیرد زیرا این دو نهاد در هم تاثیر متقابل و هر کدام در دیگری اثر دارد.^۱

آسیب های وارد شده به اشخاص در جریان بی وفایی و خیانت

از جمله آسیب ها به شخص بی وفا و خیانتکار این است که پس از آشکار شدن خیانت و بی وفایی شخص، او وجهه خود را نزد همسر، خانواده و دیگران از دست می دهد همچنین اعتماد و اطمینان همسر و آرامش زندگی از دست می رود.

آسیب هایی که بی وفایی و خیانت به همسر وارد میکند نیز این است که احساس ناخوشایندی از اینکه فریب خورده است در وی ایجاد می شود همچنین همسر و کانون گرم خانواده را از دست می دهد. سلامت عاطفی، رفتاری و ارتباطی داخل خانواده نیز از دست می رود و احساس می شود تلاشها، زحمت ها و فداکاری های او از دست رفته است.

وقتی یکی از زوجین به خیانت همسر خود پی می برد، مجموعه ای از اضطراب، خشم و غم، ناامنی، حماقت و سرزنش و احساس گناه بر وجود آن فشار می آورد و از طرفی مفاهیمی مانند اعتماد، مهربانی یا گذشت نزد آن رنگ می بازد. تصویر زندگی و حتی شخصیت شریک زندگی به یکباره درهم می شکند و این حال بد شاید تا مدتها ترمیم نشود. همه زوجین با امیدواری و داشتن یک زندگی مشترک عاشقانه با یکدیگر ازدواج می کنند اما وقتی پی به خیانت همسر خود می برند نمی توانند آن را تحمل کنند و ترجیح می دهند به جای جدا شدن با گذشت از این موضوع، زندگی را مجددا بسازند و حتی روابط خود را از قبل قوی تر کنند.^۲

موضوع خیانت و پیمان شکنی از ضروری ترین موارد روانپزشکی به شمار می رود و حتما موضوع خیانت و پیمان شکنی از ضروری ترین موارد روانپزشکی به شمار می رود و حتما درجهت حل و

^۱ سرپیری، رفیعی، فروشانی، خامسی پور، ماهیت وفاداری زوجین از دیدگاه حقوقی، فقهی و روانشناسی و جایگاه آن

در خانواده، ص ۱۲

^۲ www.iran.ir

مداخله در آن باید از کمک تخصصی و مشاوره یک روان درمانگر و نه از توصیه دوستان و آشنایان بهره گرفت. (سیما یزدانی متخصص زوج درمانگر)

نتیجه گیری

عنوان مقاله "راهکارهای وفاداری زوجین به کانون خانواده" می باشد. از آن جایی که خانواده اصلی ترینها جامعه خوانده می شود تشکیل و تحکیم بنیان آن از اهمیت خاصی برخوردار است چرا که دین اسلام استحکام خانواده را مایه سعادت اخروی و دنیوی انسان می داند. عوامل بسیاری در استحکام بنیان خانواده نقشی اساسی دارند که در این نوشته به یکی از این عوامل که وفاداری بین زوجین است، پرداختیم.

باتوجه به آنچه در این مقاله مورد بررسی قرار گرفت به این نتیجه رسیدیم که وفاداری زوجین در زندگی مشترک موجب فراهم کردن محیطی آرام و امن در خانواده می شود. وفاداری مستلزم وفای به عهد و پیمان، اعتماد متقابل، وجود صداقت و رازداری طرفین در زندگی می باشد. وفاداری در قرآن و روایات بسیار پسندیده قلمداد شده و حائز اهمیت ویژه ای است. در مقابل و وفاداری بی وفایی قرارداد که به شدت در متون دینی مذمت شده و باعث نابودی و کانون گرم خانواده و تباهی جامعه می شود.

از جمله راهکارهایی که در این تحقیق برای وفادار بودن زوجین به یکدیگر پی بردیم عبارت اند از :

- ۱- حفظ حریم جنسی
- ۲- انجام وظایف همسری
- ۳- پارسایی ذهنی در روابط زناشویی
- ۴- رعایت بهداشت و آرایش ظاهری
- ۵- وفاداری به همسر با رعایت اصول ارتباطی از قبیل (گفت و گو در زمان مناسب، شنونده خوبی بودن، قضاوت نکردن)

فهرست منابع

✽قرآن .

- ۱- امینی ،ابراهیم،همسرداری،قم:دفتر تبلیغات اسلامی مرکز انتشارات،چاپ دوم،۱۳۷۸،ش.
- ۲-انصاریان،حسین،نظام خانواده در اسلام ،قم،انتشارات ام ابیها،چاپ ۲۹، ۱۳۸۹ ه.ش.
- ۳-حسینی بهارنچی ، محمد ، آیین همسرداری و آداب زندگی در اسلام ، اصفهان : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه ، بی تا .
- ۴- حسینی دشتی ، مصطفی ، معارف و معاریف ، تهران : انتشارات سپید موی اندیشه ، چاپ دوم ، ۱۳۹۳ ه.ش.
- ۵- صالحی ،غلامرضا ، « پیامبراعظم (صلی الله علیه و آله) و همسرداری مطلوب ؛ راهکارها و آسیب ها » ۱۳۸۵ه.ش ، شماره ۱۰۸ .
- ۶- عمید ، حسن ، فرهنگ عمید ، انتشارات شهرزاد ، چاپ دوم ، ۱۳۹۰ ه.ش
- ۷- محمدی سرپیری ، فریده ، رفیعی فروشانی ، احمد رضا ، خامسی پور ؛ فرسیما « ماهیت وفاداری زوجین از دیدگاه حقوقی ، فقهی و روانشناسی و جایگاه آن در خانواده » ، ۱۳۹۳. ه.ش ، شماره ۲۹ .
- ۸- معین ، محمد ، فرهنگ فارسی معین ، تهران : انتشارات نامن ، چاپ دوم ، ۱۳۸۶ ه.ش.
- ۹- نقیبی ، ابوالقاسم ، زمانی ، « نقش وفاداری در اعتماد آفرینی و راهبرد های توسعه آن در نهاد خانواده با رویکرد به آیات و روایات » ، ۱۳۹۰ه.ش ، شماره ۵۲ .

basirat.ir-۱۰

beytoote.ir -۱۱

honarezendegi.com-۱۲

iran.ir-۱۳

masjed.ir-۱۴

mehrnews.com-۱۵

namnak.com-۱۶

Narjes-s۳.kosarblog.ir-۱۷

Pasandaneshjo.ir-۱۸

taghribnews.com-۱۹

www.yjc.ir-۲۰